

ปีที่ 30 ฉบับ 10570 วันพฤหัสบดีที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2560 หน้า 24

เทคโนโลยีปริทรรศน์

● อคิสร เตือนครานนท์

ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ

แสงซินโครตรอน เพื่อประเทศไทย 4.0

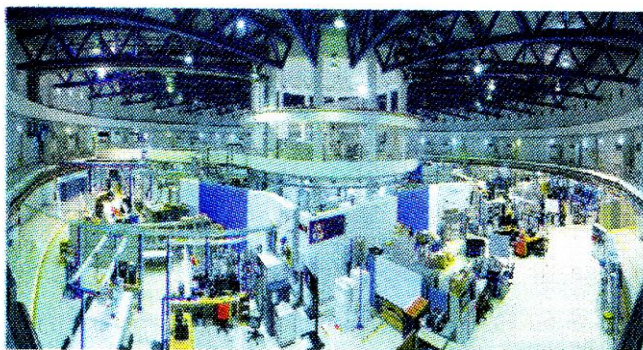
ไทยแลนด์ 4.0 สโตนหลักของรัฐบาลนี้ที่จะ
ผลักดันให้ประเทศไทยก้าวไปข้างหน้า เจริญเติบโต
ทางเศรษฐกิจและกินคืออยู่ดีได้ด้วยวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและนวัตกรรม ดังนั้น องค์ความรู้ทาง
วิทยาศาสตร์โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ขั้นสูง จึงจำเป็น

และสำคัญต่อการต่อยอดไปสู่ผลงานเชิงพาณิชย์ได้ในขั้นต่อไป

องค์ความรู้ทางฟิสิกส์พื้นฐานและฟิสิกส์ขั้นสูง รวมทั้งนักฟิสิกส์
เก่งๆ จึงมีความสำคัญที่ต้องค้นหา นับเป็นโชคดีของประเทศไทยที่
มีโครงการสร้างนักวิทยาศาสตร์ตั้งแต่เด็กจนถึงระดับอุดมศึกษาผ่าน
โครงการทุนต่างๆ เช่น พสวท. หรือ โครงการพัฒนาผู้มีความสามารถ
พิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ไทยไม่ขาดแคลนนักฟิสิกส์
เก่งๆ ที่กลับมาทำงานในมหาวิทยาลัยและหน่วยงานวิจัยของรัฐ

หนึ่งในหน่วยงานที่เป็นแหล่งรวมนักฟิสิกส์ระดับชั้นนำ คือ สถาบันวิจัย
แสงซินโครตรอน องค์กรมมหาชนภายใต้การกำกับของกระทรวง
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา เป็นโครงสร้าง
พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ ที่ตั้งของเครื่องกำเนิดแสงซินโครตรอน

แสงซินโครตรอน คือแสงที่ถูกปลดปล่อยออกมาจากอิเล็กตรอน
ที่เลี้ยวโค้งด้วยความเร็วใกล้ความเร็วแสง (ความเร็ว 300 ล้านเมตรต่อ
วินาที หรือประมาณ 1 พันล้านกิโลเมตรต่อชั่วโมง) อิเล็กตรอนนั้นเป็น
ประจุไฟฟ้าเมื่อถูกเร่งให้เคลื่อนที่และเกิดความเร่ง จะทำให้เกิดสนาม
แม่เหล็กไฟฟ้า ซึ่งก็คือแสงซินโครตรอนที่ปลดปล่อยออกมานั่นเอง

ประโยชน์แสงซินโครตรอนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมากมาย
ตัวอย่างเช่น นำไปสู่การพัฒนาเครื่องฉายรังสีชนิดเครื่องเร่งอนุภาคสำหรับ
การรักษามะเร็ง แสงซินโครตรอนถูกใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย
หลากหลายสาขา โดยเฉพาะการศึกษาของค้ประกอบและโครงสร้างของ
วัสดุต่างๆ การศึกษาของค้ประกอบและโครงสร้างวัสดุ อาศัยหลักการใช้
แสงซินโครตรอนเข้าไปกระตุ้นอะตอมที่อยู่ภายในวัสดุ ซึ่งจะทำให้เกิด
กระบวนการบางอย่าง

เช่น แสงเกิดการกระเจิงจากวัสดุ หรือวัสดุมีการดูดกลืนแสง หรือ
มีบางสิ่งหลุดออกมาจากวัสดุ เช่น มีอิเล็กตรอนหลุดออกมา หรือวัสดุมี
การปลดปล่อยรังสีเอกซ์ จากนั้นจะมีระบบวัดสำหรับวัดแสงที่กระเจิง
หรือวัดการดูดกลืนแสง หรือวัดอิเล็กตรอนหรือรังสีเอกซ์ที่ถูกปล่อย
ออกมา แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นองค์ประกอบ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ประเทศที่มีโครงสร้างพื้นฐานด้านเครื่องมือทาง
วิทยาศาสตร์ขั้นสูงแบบนี้มีเพียงไม่กี่ประเทศในโลกเท่านั้น และ
ประเทศไทยก็มีสถาบันแสงซินโครตรอนเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ
ส่วนก้าวต่อไปของสถาบันฯ คือ มีนักฟิสิกส์ที่สามารถออกแบบและสร้าง
แม่เหล็กชนิดต่างๆ ที่มีหน้าที่สำคัญในการบังคับอนุภาคอิเล็กตรอนให้
เคลื่อนที่และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการสำหรับเครื่องเร่งอนุภาค

ทั้งนี้ เครื่องกำเนิดแสงซินโครตรอนของสถาบันฯ ประเทศไทยนี้
ได้บริหารจัดการให้ประเทศไทยมากกว่า 20 ปีแล้ว แต่ในเครื่องรุ่นต่อไป เทคโนโลยี
ที่กล่าวข้างต้นนี้จะพัฒนามาด้วยบุคลากรของสถาบันฯ เป็นฝีมือคนไทย
อย่างแท้จริง

จากความสำเร็จด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับแสงซินโครตรอน ผมคิดว่า
ประเทศไทยพร้อมแล้วที่จะนำไปสู่การเพิ่มโอกาสทางการวิจัย ต่อยอดทาง
ธุรกิจ ขยายขีดความสามารถในรองรับงานวิจัยจากภาคอุตสาหกรรม นำ
ไปสู่การพัฒนาศักยภาพบุคลากรสร้างงานสร้างอาชีพในหลากหลายสาขา

เพื่อสนับสนุนให้ประเทศก้าวเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างมั่นคง
มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป